

Németh István Péter Utassy József-díjára

Vannak vidéki alkotók, akik a főváros és a nagyobb kulturális központok túlekedésétől távol, az ott uralkodó dühödt közlés- és érvényesülésvágytól mentesen, csendben és kitartó szorgalommal építik minőségi életművüket. Őket, különösen, ha dunántúliak, és nem vágnak mindenáron körön, körökön belülré kerülni, általában elfelejtik meghívni közös bemutatkozásokra és felolvasásokra, irodalmi rendezvényekre és író táborokba, ritkán keresik őket országosan is jegyzett folyóiratok és kiadók szerkesztői, s az elismerésekre felterjesztettek listáiról is rendre lejegyzik nevüket. Persze, nem elsősorban azért dolgoznak, hogy általa villához, márkás autóhoz jussanak, nyaralással felérő külföldi szakmai utakon vehessenek részt vagy politikusokkal, celebritásokkal fotózkodjanak, nem vásárolnak maguknak díjakat, és nem is ülnek értük miniszteri előszobákban. Ők azért írnak, mert nem tehetnek másként, mert az írás számukra lét-szükséglet, éltető víz, levegő. Az egyetlen eszköz, hogy ha kis időre is, feledjék a napi gondokat, a szegénységet, a kilátástalanságot, a roppant magányt, túllépjenek hideg ételen, fűtetlen szobán, egészségügyi problémákon és a méltónak sejtett-vélt megbecsülés hiányán. Hogy halkán, suttogva, a maguk szerény és visszahúzódozó módján kimondják azt, amit üvöltetni kellene: a személyes „nagyon fáj”-t. S akinek nincs egyebe, csak a tolla, akit erre a gyönyörűen gyötrelmes feladatra hívott el a Jóisten, az nem végezheti munkáját másként, mint hittel és szívvel, tehetségét és mesterségbeli tudását egészen a szent cél szolgálatába állítva, tudva a tétet, az igazság mérlegén is megmérve minden egyes szavát. Erkölcsi tartással párosítva a minőségigényt, etikummal az esztétikumot.

Amint a költő írta:

„Ma sem csináltam semmit:
csak éltem ezt a verset.
Ez okozott örömet,
gyötrelmet,
keservet.

Mert a verset nem írják:
a verset élve élik!
Ezért időtlenül a szó,
és fénylik,
fénylik,
fénylik.”

Utassy József mintájára éli Németh István Péter is verseit. Ha akarna, sem tehetne másként: a pápai gimnáziumtól az Eötvös Collegiumon át a bölcsőjét ringató város és a tágabb, balatoni-pannon pátria belakásáig, a hazatalálásig és végső meggyökerezésig ez volt öröksége, ezt tanulta választott, klasszikus és kortárs mestereitől. Akiknek titkait másik „én”-je, az irodalomtörténész kutatta és bocsátotta a költő rendelkezésére, s akiknek Batsányitól Kerék Imréig vezető impozáns sorába így akár Utassy József is beállítható. Az elemzői-értelmezői figyelem – nem mellékesen – az ő lírája irányában is megnyilvánult, hiszen a 2013-as *Utassy József emlékkönyvet* Günther Grass *Éji stadion* és Dzsó *Szinte szisszent* című verseinek összehasonlító vizsgálata is gazdagította, míg az ugyanitt napvilágot látott *Vitézeknek való* már az ifjabb poéta tiszteletadása. S az emlékező költemény mottójául választott passzus, az *Ad notam: Balassi Bálint* zárata – „hadd legyek vitéz itt: / a szellemi végeknél!” – Németh István Péter alkotói hitvallása is lehetne. E tekintetben mindegy, hogy valaki Hevesben vagy a Balaton-felvidéken küzd a töröknél is alattomosabb ellenség, a sötétség térnyerése ellen, őrizve a megmaradást jelentő magyar szót és nemzeti kultúrát, a lényeg, a végvári bajvívó elkötelezettség ugyanaz. A topográfiának természetesen a határfalu, Rédics is kitüntetett helye, ahol lélekben, a két megegyező lakcím miatt (Ady utca 4.) és közeli hosszúfalusi rokonainak köszönhetően – jóllehet valójában még nem járt ott, de Zsóka meghívását ezúton is tolmácsolom – Németh István Péter is otthonos.

Ahol pedig ilyen sok az összefűző szál, ott méltó, törhetetlen pecsét rajtuk az Utassy József-díj. Amilyen megtisztelő számomra, hogy Utassy Józsefhez hasonlóan Németh István Pétert is a barátomnak tudhatom, hogy az elsők között olvashatom újabb és újabb írásait, közvetlen tanúja lehetek életműve formálódásának, hogy Somogyi Zolival hármasban, szópásztorokként együtt őrzi látogatásunk nyomát megannyi épület, utca, kocsmasztal, sőt a *Tapolcai kódex*, úgy nem kevésbé az, hogy ma köszönhettem őt és szívből gratulálhatok neki ehhez a – fentiek tükrében: példamutató és talán precedenst teremtő – régóta megérdemelt, szép elismeréshez.

Isten éltesse sokáig Pistit, tartsa meg töretlen alkotókedvvel, jó egészségben!